

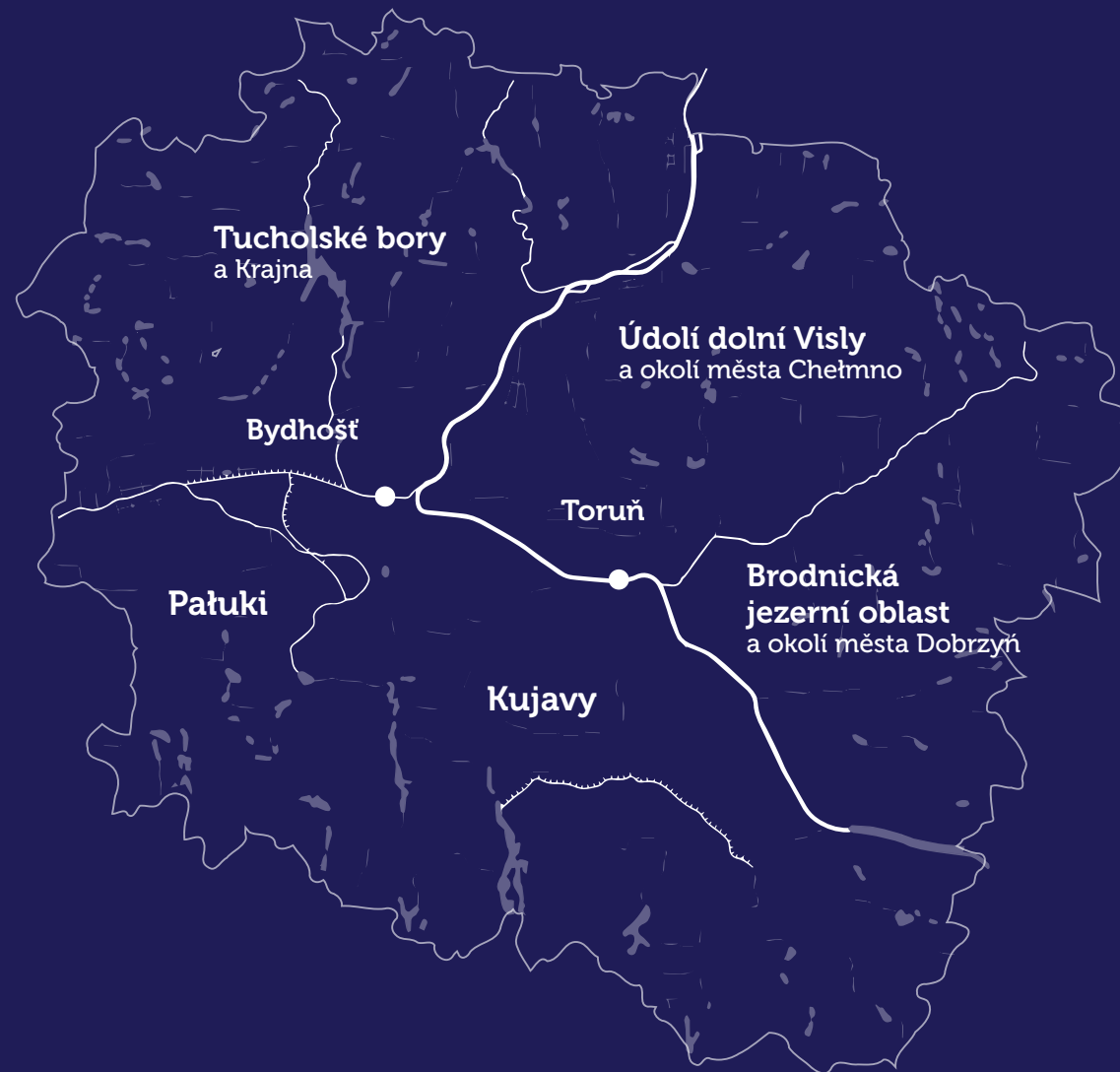

**kujawsko-
pomorskie**

konstelacje
dobrych miejsc

**Nejkrásnější turistické cíle
Kujavsko-pomořského vojvodství**

Navštivte nejkrásnější místa Kujavsko-pomořského vojvodství Konstelaci pozitivních míst

Kujavsko-pomořské konstelace pozitivních míst – to je region plný svěbytných měst, kulturní rozmanitosti a zajímavých lidí, kteří ctí historické kořeny svého kraje. Je to region, který se vymyká zjednodušujícím definicím, dovede překvapit a okouzlit. Nenechá vás, abyste se v něm nudili, protože má tisíce různých tváří. Najdete tu nedotčené meandrující řeky, divočinu rozsáhlých hvozdů, dlouhé písčité lesní cesty, příjemná údolí, solné a selankové bohatství, pozůstatky pravěkého osídlení, majestátní gotické hradby i tajuplné starobylé věže. Jsou tu rovněž města s pestrou atmosférou, která se nebojí současnosti a s plným vědomím svých kvalit směle hledí do budoucnosti. Dějiny je naučily hospodárnosti, řemeslům i vynalézavosti, a tedy ani dnes nezapominají na své dědictví, jež bylo už před staletími zapsáno do hvězdných konstelací.

Objevte ty nejkrásnější kouty našeho vojvodství a sestavte si svou vlastní cestovatelskou konstelaci! Může

být plná chutí tak jako pohostinné Kujavy. Může lákat tajemnými příběhy jako Pałuki, nespoutanou přírodou tak jako Tucholské bory, které jsou biosférickou rezervací UNESCO. Může být rovněž poklidná a malebná jako krajina kolem dolní Visly, na každém kroku prodchnutá dějinami jako Chełmno, divoká a dobrodružná jako Brodnická jezerní oblast, idylická jako Krajna, vlídná jako Kociewie anebo doposud neprobádaná jako Dobrzyńsko. A v neposlední řadě vás může prostě okouzlit tak jako Bydhošť či povznést ke hvězdám jako Toruň. Pevně doufáme, že až nás navštívíte, ucítíte pozitivní energii, kterou čerpáme z našeho kraje, ale též inspirativní sílu planet a hvězd, jež nad námi setrvale bdí. Vyberte si u nás ty nejlákavější turistické cíle a propojte si je do vlastních unikátních tras, vydejte se po neotřelých stezkách a prozkoumejte rozličná zákoutí našeho regionu.

Kujavy vyzařují pozitivní energii. Zdraví a vitalitu můžete načerpat z kapek solanky v gradovných ve městě Inowrocław nebo lázeňském letovisku Ciechocinek. Kujavy jsou krajem úrodných černozemí, řepkových lánů – což jsou taková kujavská slunce – a početných hejn bílých hus. Neváhejte a vydejte se na piknik pod kujavskou oblohou, nechte vás vítr do plachet na Włocławeckém přehradním jezeře a pochutnejte si na regionálních specialitách. Zažijte kujavský venkov ve skanzenu Kłóbka, prohlédněte si královské město Brześć Kujawski nebo megalitické hrobky ve Wietrzychowicích. Poznejte historii panovnického rodu Piastovců a seznamte se s legendami o zlém Popelovi a Goplanovi. Na památku si můžete odvést kultovní fajáns – známé „włocławky“, a především zas někdy přijďte. Čeká tu na vás spousta úžasných zážitků!

Kujavy

Ciechocinek

Roky 1836 byly v jednom ze zájezdních hostinců v Ciechocinku instalovány čtyři měděné léčebné vany, a je-likož byly rozpoznány blahodárné účinky místních vod, solankové koupele začali využívat první pacienti. Vznikl tak lázeňský ústav, který stál na počátku zdejších tradic léčebného lázeňství. Postupem času se Ciechocinek stal oblíbeným letoviskem tehdejší smetánky a jeho sláva trvá dodnes.

Tři monumentální dřevěné gradovny jsou unikátní stavby svého druhu a patří k největším v Evropě. Jejich celková délka činí 1742,3 metru a výška dosahuje té-

měř 16 metrů. Solanka využívaná v těchto gradovnách pochází z pramene číslo 11 – tedy slavné fontány zvané Grzybek (Houbička). Zde se solanka čerpá z hloubky 414,6 metru a potrubím se dopravuje do gradoven. Procházka kolem gradoven vám umožní nejen skvěle si odpočinout, ale je také zdraví prospěšná. Solanka stékající po trnkových větvích se vlivem větru a slunečního záření intenzivně odpařuje a vytváří kolem gradovny mikroklima bohaté na jód. Uvnitř jedné z gradoven se nachází solanková jeskyně – přírodní inhalatorium s ciechocineckou solankou.

Pitný pavilon, minerálních vod, foto: archiv Uzdrowiska Ciechocinek S.A.

Gradovna, foto: archiv Uzdrowiska Ciechocinek S.A.

Solivar je jedinečnou technickou památkou nejen v polském, ale i celosvětovém měřítku. Je posledním článkem technologického řetězce výroby soli v Ciechocinku. Již téměř dvě století se zde sůl vyrábí tradičním způsobem, za použití stále stejných jednoduchých nástrojů, a práce spojené s vařením i nadále provádějí ručně pracovníci zvaní solivarníci. Chcete-li si výrobní proces prohlédnout zblízka a zároveň se vrátit k počátkům lázní Ciechocinek, stojí za to navštívit zdejší Muzeum solivarnictví a léčebného lázeňství (Muzeum Warzelní Soli i Lecznictwa Uzdrowiskowego). Z exponátů vás jistě upoutají zrestaurované pomůcky pro zdravotní gymnastiku z počátku dvacátého století. Gradovny, solivar i lázeňský park patří do prestižního polského seznamu historických památek.

Toto kujavské lázeňské město vás mimoto nadchne i svými parky se spoustou zeleně, květinovými koberci a reprezentativními stavbami v eklektickém slohu.

Nejen milovníky umění a architektury zaujme místní letní divadlo, vystavěné ve „švýcarském“ slohu. Patří ke skvostům dřevěné architektury devatenáctého století. K dalším pozoruhodným objektům lze přiřadit pitný pavilon s krásnou ornamentální dřevěnou fasádou nebo venkovní koncertní scénu („mušli“) v goralském stylu, inspirovaném architekturou tatranského letoviska Zakopaně. Při procházce lázeňským parkem možná narazíte na pohádkovou dvojici schovávající se pod deštníkem. Jedná se o slavnou kašnu zvanou Jeníček a Mařenka (Jaś i Małgosia), která se stala jedním ze symbolů města. Poblíž gradoven se nachází rovněž koupaliště s vodním parkem, kde se můžete letním radovánkám oddávat s celou rodinou. Při svém pobytu v Ciechocinku určitě nezapomeňte ochutnat Krystynku – minerální vodu, která se zde stáčí již od roku 1902. Spolu s lázeňskou kosmetikou je to ideální doplněk zdejší léčby.

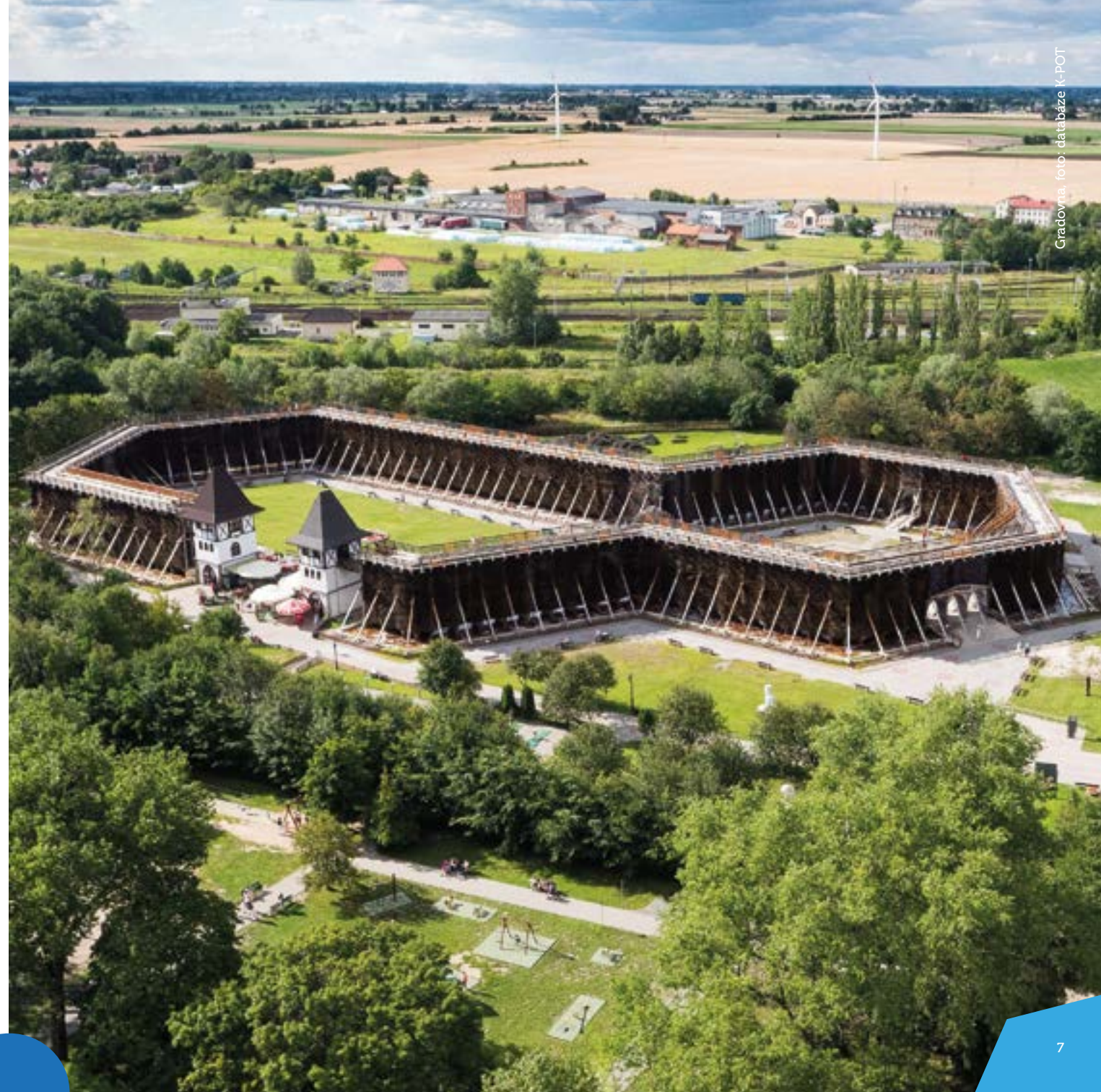
Inowrocław

Vejdete-li do zdejšího Solankového parku (Park Solankowy), překročíte hranici mezi všedním životem města a relaxační zónou plnou zeleně, kde čas plyne v rytmu vycházkových kroků a poklidného dechu. Uvítají vás charakteristické věžičky, které zdobí inowrocławskou gradovnu. Mají tvar dvou propojených mnohoúhelníků a vzduch kolem nich je prostoupený blahodárným solankovým aerosolem. Zhluboka se nadechněte a nasávejte zdraví prospěšnou sílu zdejšího vzduchu. Navštivte pitný pavilon a ochutnejte tam minerální pramen Inowrocławianka a léčivé zřídlo Jadwiga. Zažijte trochu exotiky v palmovém skleníku (Palmiarnia) a seznamte se s regionálním folklorem ve stylizované Kujavské chalupě (Chata Kujawska). V podzemí městského divadla zase můžete zavítat přímo do inowrocławského solného dolu, kde vás čeká neobyčejný příběh dějin solné těžby v kujavském regionu. Archeologická expo-

zice Askaukalis vás přenese do minulosti. Jejím hlavním tématem je Jantarová stezka, která kdysi procházela Kujavami, a kupecká osada Askaukalis, jejíž pozůstatky byly objeveny na území vsi Krusza Zamkowa nedaleko Inowrocławí. Uvidíte zde také jeden ze dvou dochovaných fragmentů středověkých městských hradeb. K nejcennějším památkám Inowrocławí bezpochyby náleží románský kostel Jména Panny Marie. Reliéfy na jeho zdech znázorňující lidské hlavy a zvířata jsou už léta zdrojem dohadů a legend. Říká se, že nikdo nepsal o Kujavách tak krásně jako Jan Kasprowicz. Pomník tohoto polského literárního velikána, který se narodil ve vesnici Szymborze (dnes součást města Inowrocław), najdete na jednom z inowrocławských náměstí. Máte-li chuť seznámit s jeho životem a dílem blíže, určitě nevynechejte návštěvu Muzea Jana Kasprowicze.

Zvyk známý jako „przywołówki dyngusowe“ (volně přeloženo jako „velikonoční provolávání“) je starobylou kujavskou velikonoční tradicí. Dodnes se praktikuje ve výše zmíněné inowrocławské čtvrti Szymborze. Na Velikonoční neděli večer se zde na návsi shromažďovali svobodní mládenci a ze speciálního pódia provolávali krátké rýmované básničky, v nichž vychvalovali ctnosti nebo haněli neřesti mladých dívek. Oznamovali také, že je čeká velikonoční koleda. Dnes tradici udržují a nové básničky vytvářejí členové spolku Klub svobodných mládců (Stowarzyszenie Klubu Kawalerów), jehož počátky sahají do přelomu let 1833 a 1834. V roce 2016 byla tato tradice zapsána na polský národní seznam nemotného kulturního dědictví.

Kruszwica

Kruszwica, spojená s počátky polského státu, je dnes známá především díky legendě o zlém králi Popelovi a Myši věži, která se tyčí nad městem. Tato věž je pozůstatkem strážního hradu ze čtrnáctého století. Nechal jej vystavět král Kazimír Veliký. Hrad, který kdysi střežil hranici Polska a řádového státu německých rytířů, postupně podlehl zubu času, požárům a válečným škodám. Dnes zde můžete obdivovat dochované torzo hradeb a osmibokou věž, vysokou 32 metrů. Stojí za to

vystoupat po točitém schodišti na její vrchol. Z věže je totiž krásný výhled na rozsáhlou hladinu jezera Gopło.

Nejcennější památkou Kruszwice je kolegiátní chrám svatého Petra a Pavla. Kostel byl postaven v polovině jedenáctého století a je jednou z nejlépe dochovaných památek románského umění v Polsku.

Kolegiátní kostel sv. Petra a Pavla, foto: Wojciech Zdunek

Myši věž, foto: Daniel Pacholajewicz

Strzelno

Mezi milovníky architektury je proslulý zdejší komplex bývalého kláštera řádu sester norbertinek, který se tyčí na návrší svatého Vojtěcha. Najdete v něm totiž nejpočetnější a nejoriginálnější soubor románských soch v Polsku.

Rotunda svatého Prokopa je jedním z nejstarších románských svatostánků a zároveň největší románskou rotundou v Polsku. Zasluhou originálního prostorového uspořádání a neobvyklého souběhu hmot je jedinou rotundou v Evropě, která má presbytář na čtvercovém půdorysu, a navíc ještě dochovanou původní křížovo-žebrovou klenbou. V jejím stroze kamenném interiéru si můžete prohlédnout původní kropenku z dvanáctého století, nejstarší křížovou cestu v Polsku z roku 1531 nebo reliéfy z přelomu patnáctého a šestnáctého století. Bazilika Nejsvětější Trojice si navzdory gotickým a barokním přestavbám z velké části zachovala svůj románský základ. Ve svém interiéru ukrývá nespočet mimořádně

cenných uměleckých děl z různých období. Románské sloupky s alegoriemi lidských ctností a neřestí patří mezi nejcenější památky tohoto slohu v celém Polsku. Podobné sloupky najdeme pouze v katedrále svatého Jakuba ve španělském Santiagu de Compostela a v katedrále svatého Marka v italských Benátkách. Z mnoha zdejších oltářů bezesporu zaujme oltář svatého Kříže s 658 relikvii světců, blahoslavených a mučedníků a s relikvií svatého Kříže. Jeho středobodem je krucifix s plastikou Ukřižovaného Krista ze čtrnáctého století.

V někdejším areálu kláštera norbertinek dnes sídlí muzeum – Románské kulturní centrum Otty a Boleslava (Romański Ośrodek Kultury im. Ottona i Bolesława) s největší kolekcí románského sochařství v Polsku.

Románské sloupky v bazilice Nejsvětější Trojice, foto: Wojciech Zdunek

Włocławek

Město Włocławek je ideální destinací, kde můžete chytit vítr do plachet. Zdejší přehradní jezero (Zalew Włocławski) – rozlehlá vodní plocha vzniklá přehrazením řeky Visly – je skvělým cílem pro všechny milovníky aktivní vodní rekreace. Ve zdejších přístavištích si lze zapůjčit potřebné vybavení. Moderní přístav na řece Visle, situovaný v centru města, je ideálním místem, odkud můžete pozorovat krásy říční hladiny i jejích břehů. K procházkám a cyklistickým výletům láká nábrežní promenáda maršálka Józefa Piłsudského. Za návštěvu stojí i hráz přehrady, odkud můžete obdivovat mohutnost toku Visly – královny polských řek. Z vyhlídkové věže, která se nachází na jejím druhém břehu, ve čtvrti Zawisze, se můžete pokochat panoramatickým pohledem na Włocławek. Výraznou stavbou v siluete města jsou špičaté věže katedrály Nanebevzetí Panny Marie. Jedna z nejstarších gotických katedrál v Polsku

ukrývá ve svých interiérech nesmírně hodnotná umělecká díla. V Regionálním muzeu Kujav a Dobrzyńska (Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej) se seznámíte nejen s historií Włocławku, ale také s lidovou kulturou celého okolí. Navštívit byste měli i historický Bojańczyków pivovar, v němž někdejší výrobu piva nahradilo kulturní centrum s názvem Browar B. S městem jsou každopádně neodmyslitelně spjatý legendární „włocławki” – tedy typické místní fajánsové nádoby. Chcete-li se seznámit s historií jejich výroby, navštivte Interaktivní centrum fajánse – Fajánsovou pokladnici (Interaktywne Centrum Fajansu – Skarbiec Fajansu). Ponořte se zde do fascinujícího světa włocławecké keramiky.

Zvyk známý jako „Chodzenie z kozą” (Obchůzka s kozou) je pozoruhodnou tradicí, jež se v Kujavách udržuje dodnes. Na konci masopustu (v období od tzv. Tučného čtvrtka až do úterý před Popeleční středou) obcházejí jednotlivé domy skupinky v pestrobarevných převlecích. Tradice navazuje na staré lidové rituály, jejichž cílem bylo zajistit dobrou úrodu. V roce 2020 byla zapsána na polský národní seznam nehmotného kulturního dědictví.

Włocławek, foto: Tomasz Marciniak

Skansen Kłóbka

Poklidná, radostná vesnice – dalo by se s odkazem na renesančního barda Jana Kochanowského říci při návštěvě skanzenu Kłóbka, jehož oficiální název zní Kujawsko-dobrzyński národopisný park (Kujawsko-Dobrzyński Park Etnograficzny). V této malebné kujavské osadě postupně vyrostla tradiční vesnice sestávající z regionálních lidových staveb. Uvidíte zde staré chalupy se zahrádkami plnými kvetoucích topolovek, slunečnic a plamenek, oblaží vás vůně bylinek a bzukot včel poletujících kolem slaměných úlů... Je to zkrátka místo, kde se zastavil čas. Prohlédnout si můžete i dávné řemeslnické dílny – kovárnu, hrnčírnu a olejnu, ale také

sloupový (otočný) větrný mlýn. Navštívíte i starý hostinec, hasičskou zbrojnici a dřevěný kostel. V budově bývalé školy vás čeká kabinet, byt učitelky a stará třída, kde si můžete klečením na hrachu vyzkoušet, jak se dříve trestali neposlušní žáčci. Expozice v historické zámecké sýpce vás seznámí s dějinami zemědělství v regionu. Ve skanzenu dále najdete v parku u řeky Lubieńky zámeček rodu Orpiszewských z devatenáctého století. Jeho interiéry skvěle přibližují atmosféru tehdejšího sídla drobnější šlechty. Žila v něm Maria Wodzińska Orpiszewska – mládežnická láska Fryderyka Chopina.

Brześć Kujawski

Brest Kujavský, jak zní historické české jméno, je v současnosti poměrně malé město, které se ovšem významným způsobem zapsalo do dějin. Ve středověku totiž bývalo hlavním střediskem Brestsko-kujavského knížectví a konala se zde setkání zástupců polského království a řádu německých rytířů, uzavíraly se tu mírové smlouvy a probíhaly zde sněmy za účasti králů. Nejstarší dějiny města dodnes připomíná gotický kostel svatého Stanislava Biskupa.

S historií Brestu Kujavského od neolitu až po současnost se seznámíte prostřednictvím multimediální expozice zvané Kyvadlo času v Brestském centru kultury a historie Kyvadlo (Centrum Kultury i Historii Wahadło). Dozvíte se, jak vypadaly neolitické trapézové domy, které zde byly objeveny, nebo jaké nádoby se používaly v době bronzové a železné. Dozvíte se rovněž o jednom z největších archeologických výzkumů v Evropě, při němž byla nalezena nádoba, která dokazuje, že se nejstarší sýr na světě se vyráběl právě tady. Navštívíte komnatu kněžny Eufroziny, matky Vladislava Lokýtky, kde se dozvíte o životě na dvoře kněžny a představí mladého Vladka – budoucího polského krále, který se v tomto městě narodil. Navštívíte středověký stánek, kde vás řemeslníci zasvěti do tajů svého umu. Projdete se dlážděnou židovskou uličkou a navštívíte koloniál z dávných dob. Zažijete temné válečné časy, o kterých vám budou vyprávět pamětníci té hrůzné doby. Seznámíte se i s kujavským folklorem – nářečím, lidovými zvyky, krojem a naučíte se tančit typický místní tanec „kujawiak“. Usadíte se do kupé úzkorozchodného železničního vagonu a vydáte se na cestu z Włocławku do Brestu. Koneckonců právě železnici vděčí toto centrum kultury a historie za svůj název. Kdy si zde totiž bývalo překladiště úzkokolejné dráhy, která jezdila „kyvadlově“ – tedy tam a zase zpět.

Kulturní park Wietrzychowice

Wietrzychowice vás nejspíš překvapí svými pyramidami. A jedná se o pyramidy, které jsou o více než tisíc let starší než ty egyptské! „Polské pyramidy“ jsou velké kamenné hrobky vybudované neolitickým lidem kultury nálevkovitých pohárů. Jejich účelem bylo poskytnout mrtvým trvalé místo věčného odpočinku. Pochování zde byli pravděpodobně jedinci, kteří se těšili všeobecné úctě, předpokládá se tedy, že v těchto hrobkách jsou pohřbeny osoby, jež byly v kmenové hierarchii vysoce postavené. Hrobky se budovaly z obrovských balvanů, nad nimiž byly navrženy mohutné hliněné násypy o objemu více než 1000 metrů krychlových, délce přes 100 metrů a výšce až 3 metry, mající tvar protáhlého trojúhelníku. Ve wietrzychowickém kulturním parku můžeme ob-

divovat pětici zachovalých kujavských megalitů. Kdysi vzbuzovaly zvědavost, někdy i obavy a dnes patří k nejstarším a nejcenějším objektům evropského kulturního dědictví.

V jednom z hrobů byly nalezeny ostatky dvou mužů se stopami po trepanaci lebky. Z kostních srůstů lze usuzovat, že „operace“ byly úspěšné a oba pak žili ještě několik let.

Olenderský národopisný park

Wielka Nieszawka

Jedná se o první skanzen v Polsku zaměřený na osídlení tzv. Olendrů, kolonistů původem z Nizozemí a Friska. Tito mennonité (novokřtění) se ve Wielké Nieszawce objevili již na počátku sedmnáctého století a až do konce druhé světové války byla tato obec jedním z hlavních center života této komunity.

V Olenderském národopisném parku byl postupně vytvořen kus kulturní krajiny venkova v poříčí Visly, jak asi vypadal na přelomu devatenáctého a dvacátého století.

Mezi polnostmi, lukami a sady se nacházejí usedlosti, které sestávají z historických obytných a hospodářských budov. Stavby z osmnáctého a devatenáctého století sem byly přeneseny z povodí dolní Visly a jsou to nejcennější dochované příklady architektury typické pro olenderské osadníky. Jejich připomínkou je i mennonitský hřbitov, který také najdeme na území národopisného parku.

Olenderský národopisný park, foto: Daniel Pach

Pakość

Kalvárie v městečku Pakość, někdy označovaná jako Kujavský Jeruzalém, přitahuje poutníky ze všech koutů země. Je to druhá (po Kalwarii Zebrzydowské) nejstarší kalvárie v Polsku a tvoří ji barokní soubor 24 kaplí a kostela Ukřižování. Její stavbu zahájil v roce 1628 místní farář – pater Wojciech Kęsicki. Jako předloha mu posloužila mapa Jeruzaléma od holandského mnicha Christiana Adrichomia. Podle ní vytyčil cesty kopírující ty jeruzalémské a vyznačil místa jednotlivých zastavení, čímž vznikly dvě poutní trasy: cesta Kristova zatčení a křížová cesta. V roce 1647 převzali kalvárii do své péče františkáni z řádu menších bratří, kteří se o ni s přestávkami starají dodnes.

V roce 2018 byla zdejší kalvárie byla prohlášena arcidiecézním poutním chrámem Umučení Krista. Jádrem areálu tvoří klášterní kostel svatého Bonaventury, vybudovaný františkány. V jeho interiéru se uchovává relikvie dřeva svatého Kříže. Kostel vyrostl na místě hradu ze čtrnáctého století a je zastávkou na trase Piastovské stezky.

JuraPark Solec

Město Solec Kujawski vás zve na putování do ztraceného světa. Ve zdejším JuraParku totiž vkročíte do éry dinosaurů. Setkáte se tu s více než stovkou těchto úctyhodných tvorů z prehistorických dob. V místním Muzeu Země (Muzeum Ziemi) můžete obdivovat 13 metrů dlouhou kostru opisthocélikaudie a podíváte se do tváře – – mamutovi. Při prohlídce jedné z největších kolekcí zkamenělin v celém Polsku postupně projdete dějin-

nými epochami naší planety. V zimní zahradě uvidíte pozoruhodné reliktní (tedy dochované už od pravěku) rostlinné druhy. Na své si přijdou i milovníci polských dějin. Expozice nazvaná Polsko v miniatuře totiž prezentuje miniatury polských hradů a potkáte se v ní s polskými panovníky – přesněji řečeno s jejich sochami, jež v parku vznikly během sochařských sympozií.

Příroda

Mare Polonorum tedy Polské moře – tak se ve starých kronikách nazývalo pověstné jezero Gopło. Dnes je toto legendami opředené jezero srdcem chráněné krajinné oblasti Nadgoplański Park Tysiąclecia (volněji přeloženo Park milénia u jezera Gopło), která je výjimečná díky své přírodě i historii. Mozaika polí, luk a lesů ve spojení s rozsáhlým jezerem tvoří neobyčejnou krajinnou scenerii, ale je také cenným hnízdištěm řady ptačích druhů.

Velmi hodnotné přírodní lokality najdete taktéž na území Gostynińsko-Włocławecké chráněné krajinné oblasti (Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy). Jednou z nich je rezervace Jezioro Rakutowskie (Rakutowské

jezero). Ta chrání největší přírodní vodní plochu v Gostynińské jezerní oblasti a přilehlé louky s charakteristickými rostlinnými společenstvy, která jsou domovem mnoha vzácných ptačích druhů. Na podzim zde můžete pozorovat působivý slet jeřábů popelavých. Jako pozorovatelnu lze využít dřevěnou rozhlednu nedaleko vesnice Krzewent. Dalším zajímavým místem je jezero Gościąg, které díky usazeninám na svém dně proslulo jako světový fenomén. Vrstvy a souvrství sedimentů, které dokládají 13 000 let trvající historii této vodní plochy, jsou zároveň unikátním geologickým kalendářem.

Paľuki

Region zvaný Paľuki – to je prostor poznávání pod širým nebem. Vždyť každý zdejší vršek a pahorek má svou historii! Po trase úzkokolejné železnice vjedete do historie. V muzeu ve vesnici Wenecja („Benátky“) odpočívají poblíž zříceniny hradu staré parní lokomotivy a vagony. Z hloubi dávnověku se pak vynoří proslulý Biskupin... Paľuki se ovšem mohou pyšnit také impozantním bývalým cukrovarem ve městě Žnin či majestátním zámekem v Lubostroni. Přijedte – nebudete litovat!

Archeologické muzeum Biskupin

Na malebných březích Biskupinského jezera najdete „polské Pompeje“ – jednu z největších a nejznámějších archeologických rezervací v celé Evropě (navíc je držitelem certifikátu Polské turistické organizace). Nacházejí se zde stopy osídlení od doby kamenné až po raný středověk, a to včetně pozůstatků opevněného sídliště z pozdní doby bronzové a rané doby železné. Rekonstrukce dávnověkých osad zdařile navozuje dobovou atmosféru. Setkáte se v nich s řemeslníky, kteří vám představí život tehdejšího obyvatelstva. V archeologické rezervaci

najdete i políčka, na nichž se pěstují starobylé odrůdy rostlin, a také ohrady, v nichž se chovají zvířata blízká původním plemenům, která v této oblasti žila před staletími. Jedinečnou kulturní událostí je zářijový Archeologický festival (Festyn Archeologiczny; certifikát PTO), kde vám milovníci historických rekonstrukcí z různých koutů světa přiblíží zvyky a každodenní život dávných lidí a kultur.

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

Cukrovar Znin, foto: Kamil Suchta

Žnin

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

Žnin, pokládáný za hlavní středisko regionu Paťuki, je městem s bohatou a bouřlivou historií. S dějinami, kulturou a tradicemi tohoto kraje se můžete seznámit v Muzeu regionu Paťuki (Muzeum Ziemi Paćuckiej). Expozice v gotické radniční věži z patnáctého století, které místní obvykle říkají „bašta“, vás přenesne do středověku, kdy byl Žnin jedním z největších a nejvýznamnějších měst Velkopolska. Starobylá atmosféra na vás dýchne v rekonstruované zbrojnici, radním sále či městské pokladnici. V budově bývalého magistrátu se můžete seznámit s lidovou kulturou Paťuk – prohlédnete si zde tradiční lidové kroje nebo vnitřek typické paťucké chalupy. Seznámíte se rovněž s historií žninského tiskařství a navštívit můžete i Muzeum motorizovaných vodních

sportů (Muzeum Sportów Motorowodnych). Při pobytu ve městě nezapomeňte navštívit bývalý cukrovar Cukrownia Znin (certifikát PTO). Jedná se o moderní hotel zařízený v někdejším industriálním objektu. Atmosféra staré továrny a nové využití původních prvků stavby jenom podtrhují, že se jedná o výjimečné místo.

Ve městě Žnin se díky celostátně působícímu vydavatelskému koncernu Anny a Alfreda Krzyczých zrodily polské barevné magazíny a ženské časopisy. Ilustrovaný dámský čtrnáctideník *Moja Przyjaciółka* (Moje přítelkyně), který obsahoval užitečné rady, novinky ze světa módy, recepty, ale také reportáže ze vzdálených destinací, se stal nejoblíbenějším ženským časopisem v meziválečném Polsku.

Archeologický festival, foto: archiw. Starostwa powiatowego w Żniniu

Wenecja

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

Návštěva zdejšího Muzea úzkorozchodné železnice (Muzeum Kolei Wąskotorowej) je trochu jako návrat do minulosti. Je to jedno z největších evropských muzeí pod širým nebem, které se zaměřují na historické parní lokomotivy a kolejová hnací vozidla s rozchodem 600 mm. Spatříte zde 17 parních lokomotiv (nejstarší pochází z roku 1899!), osobní a nákladní vagony, ručně i motorově poháněné drezíny nebo třeba unikátní poštovní vůz. To vše doplňuje nezbytná železniční infrastruktura: historická čer-

kárna, budka signalisty, koleje s výhybkami a přejezdy, jeřáb sloužící k doplňování vody do kotlů lokomotiv nebo točna. Pro milovníky železnice zkrátka učiněný ráj! Jediným zážitkem je návštěva tohoto muzea po setmění – za svitu hvězd a reflektorů. Můžete jej prožít v rámci Wenecké noci s parními lokomotivami (Wenecka Noc z Parowozami; certifikát PTO). Houkající parní lokomotivy, krásně osvětlené exponáty a stylová hudba zaručeně okouzlí každého návštěvníka.

Hned vedle muzea se nachází zřícenina hradu Mikołaje Nałęcz ze čtrnáctého století. Tento šlechtic byl znám jako Krvavý ďábel z Wenecji. Čím si toto pochmurné přizvisko vysloužil? Podle pověsti k tomu přispěla nemilosrdnost a krutost jeho rozsudků... Tajemné ruiny dnes lákají milovníky dobrodružství. Za noci je prý kolem hradu slyšet kvílení tohoto Krvavého ďábla, který přišel o svůj život, hrad i všechny nashromážděné cennosti během bujarých radovánek, kdy stavbu zasáhl blesk. Traduje se, že jeho poklady jsou tam někde ukryty dodnes... Vydáte se je hledat?

Úzkokolejná železnice je nedílnou součástí krajiny regionu Paňuki. V minulosti tu byla hlavním prostředkem osobní a nákladní dopravy. Dnes je jízda úzkokolejným vláčkem populární turistickou atrakcí. V turistické sezoně vás sveze ze Żninu přes Wenecju a Biskupin do Gąsawy.

Zámek Lubostroń

Zdejší zámek vyrostl na sklonku osmnáctého století na místě, jemuž hrabě Fryderyk Skórzewski přezdíval jako „srdci libé ústraní“ (polsky „sercu lube ustronie“ – odtud i jeho jméno). Dnes je objekt považován za perlu polského klasicismu a zároveň za jednu z nejzachovalejších šlechtických rezidencí v Polsku. Majestátní stavba připomíná renesanční vilu La Rotonda v italské Vicenze. Na kopuli si povšimněte neúnavného Atlanta, který

podpírá zeměkouli. Výzdoba interiérů svědčí o velkém vlastenectví majitelů. Lubostroń byl nejen rezidenčním sídlem rodu Skórzewských, ale také střediskem polského národního života a místem, kde se scházeli vědci a umělci. Zámek a přilehlé hospodářské budovy obklopuje anglický park o rozloze 40 hektarů.

Zámek Lubostroń, foto: Filip Kowalkowski/UMWKP

Kostel sv. Jana Evangelisty, foto: Daniel Pach/UMWKP

Benediktinský klášter **Mogilno**

Na nízkém návrší na břehu Mogilenského jezera stojí někdejší benediktinský klášter, jehož počátky sahají až do roku 1050. Kostel svatého Jana Evangelisty, který byl v průběhu staletí mnohokrát přestavován, si uchoval původní tvář románské baziliky s gotickými, renesančními a barokními prvky. Jedinečné jsou krypty v jeho podzemí. Západní krypta, zaklenutá křížovou klenbou s jediným pilířem – tzv. opatem – uprostřed je jednou z mála svého druhu v celé Evropě. Strohý kamenný oltář ve východní kryptě je zase svědectvím o bohoslužbách,

kteří se zde konaly po dlouhých 800 let. Tři klášterní křídla spolu s kostelem obestupují rajský dvůr, uprostřed něhož najdete nejstarší studnu v Polsku. Dnes klášter obývají menší bratři kapucíni a krom toho slouží jako specifické místo k odpočinku pro poutníky i návštěvníky.

Gąsawa

Zdejší kostel svatého Mikuláše je velkým lákadlem pro všechny znalce sakrálního umění. V sedmáctém století jej nechali vystavět řeholní kanovníci z Trzemeszna. V letech 1705–1706 byl interiér kostela vyzdoben nádhernou barokní výmalbou. Poznamenaly ji však běh času i nepřízeň osudu. Při opravě v letech 1856–1858 byly nástěnné malby překryty rákosem a silnou vrstvou omítky. Vinou toho z kostela na 150 let zcela zmizely. Znovuobjevy byly až při restaurátorských pracích

v letech 1998–1999, kdy se po otlučení omítek naskytl dělníkům úchvatná podívaná. Po dlouholetém restaurování výmalba opět potěší každého, kdo překročí práh tohoto malého dřevěného kostelíka. Jedná se o prvotřídní iluzivní vícevrstvou výmalbu, která zachycuje výjevy z evangelií, postavy světců, květinové a ovocné girlandy a také kartuše s květy a nápisy. Interiér kostela je dokladem prolínání uměleckých slohů od pozdní gotiky přes baroko, manýrismus, klasicismus až po současnost.

Gąsawa se mimoto zapsala do dějin jako místo, kde se v roce 1227 konal sjezd piastovských knížat, při němž byl zavražděn Lešek I. Bílý. Kníže byl nečekaně přepaden v lázni a pokusil zachránit útekem směrem k vesnici Marcinkowo. Tam však našel smrt. Tento hrůzný čin připomíná pomník v osadě Marcinkowo Górne. Ten znázorňuje nahého knížete, jak jede na koni probodnutý šípem vystřeleným Świątopełkovými muži.

Kostel sv. Mikuláše, foto: Wojciech Zdunek

Kostel sv. Mikuláše, foto: Wojciech Zdunek

Westernové městečko Silverado City v Bożejewiczkách

Bożejewiczki jsou skutečnou lahůdkou pro milovníky Divokého západu. Přestřelky pistolníků s revolvry, bankovní loupeže, kaskadérské kousky na koních i skuteční kovbojové! To vše navíc ve westernovém prostředí. Najdete tu šerifovu kancelář, vězení, srub doktorky

Quinnové, saloon, a dokonce i pevnost z občanské války strážnou seržantem Garciou. Na odvážné hledače zlata zde čeká důl Dacota, který připomíná doby zlaté horečky, jež posedla dávné osídlení Ameriky.

Silverado City, foto: Rafał Frąckiewicz

Údolí řeky Gąsawki, foto: Łukasz Kwiatkowski

Příroda

Vydechněte si z plných plic a poznejte kouzlo přírody pałuckého regionu. Třeba při takové procházce údolím řeky Gąsawki si skvěle odpočínáte od každodenního shonu. Cesta vás povede částí přírodní rezervace Źródła Gąsawki (Prameny Gąsawki) překrásnými luhy kolem meandrujícího toku, který pravidelně zaplavlují svou nivou. Vítr vám bude vyprávět starodávnou zvěst o hradě černokněžníka, proměněném v mohutný balvan, dnes nazývaný Kamenný dům (Kamienny Dom). Ve skutečnosti je tento legendami opředený kámen blud-

ným balvanem impozantních rozměrů: Jeho obvod činí 13 metrů a výška přes 3 metry. V lesním zákoutí na svahu nad Ostrowieckým jezerem zase najdete pramen svatého Huberta. Podle místní pověsti kdysi zachránil život jistému lovcovi. Vynechat byste neměli ani koupání v azurových vodách zatopeného lomu u vesnice Piechcin, v jehož hlubinách můžete pátrat po pokladech. Je to vlastně takový „středomořský“ ráj pro milovníky potápění.

Tucholské bory a Krajna

Biosférická rezervace UNESCO Tucholské bory (Bory Tucholskie) je místem, kde člověk a příroda setrvávají v harmonii. Chcete-li na chvíli uniknout z každodenního shonu a vnímat uklidňující sílu přírody všemi smysly, tak jste na správném místě! Jezera uprostřed lesů a živelný proud řeky Brdy si nesporně získají vaše srdce... Lesnatý kraj vás překvapí i svým dědictvím – hornickými tradicemi v podobě dolu Montania a akvaduktovým křížením vodních toků ve vsi Fojutowo. Sousední Krajna, jejíž tvář určují mírné pahorky a množství jezer, je učiněnou venkovskou idylkou. U nás si zkrátka odpočnete...

Tuchola

Město Tuchola je považována za hlavní středisko Tucholských borů – kraje plného borových lesů, mean-
drujících řek a divočiny. Region je také domovem pestré
borowiacké lidové kultury, která se projevuje v míst-
ní architektuře, kuchyni i řemeslech. V Muzeu Borů
Tucholských se můžete seznámit s tím, jak Borowia-
ci v minulosti žili a pracovali. Prohlédnete si například

vnitřek typické borowiacké chalupy, lidové kroje, ná-
stroje a předměty denní potřeby, jež zdejší lid využíval
v běžném životě. Dozvíte se ovšem taktéž o vzácných
rostlinách a zvířatech regionu a prozkoumat můžete
i pěkný model středověké Tucholy, který vám přiblíží
historii jednoho z nejstarších měst v Pomořansku.

Náměstí Svobody ve městě Tuchola, foto: Wojciech Zdunek

Akvadukt Fojutowo, foto: Daniel Pach

Akvadukt Fojutowo

Akvadukt, postavený v letech 1845–49 pruskými inžený-
ry, je jednou z nejzajímavějších památek vodního tech-
nického stavitelství v Polsku. Po vzoru starořímských
staveb slouží i on jako „křižovatka“ vodních cest – dole
protéká Czerska Struga a nad ní tečou vody Velkého ka-
nálu řeky Brdy.

Havířská vesnička

Piła-Młyn

Doly v Horním Slezsku zná každý, ale kdo z vás tušil, že doly lze najít také v Tucholských borech? Osada Piła-Młyn vás tím pádem nejspíš překvapí svou hornickou historií. V letech 1850–1939 zde fungovaly jediné hlubinné hnědouhelné doly v severním Polsku. Jeden z nich – Montania – se zachoval dodnes a dnes je využitý jako součást tzv. Havířské vesničky (Górnicza Wioska).

Je místem, kde se udržují staré hornické tradice. Krom toho se zde můžete seznámit s pozoruhodnými dějinami dolu, prozkoumat propady vzniklé těžební činností, úpadní štolu, pozůstatky technického zázemí dolu a při troše štěstí třeba potkáte i důlního ducha.

Havířská vesnička, foto: databáze K-POT

Žurské přehradní jezero, foto: Daniel Pach

Tleń

Malebně situovaná vesnice je jedním z nejoblíbenějších letovisek v Borech Tucholských. Leží uprostřed lesů u jezera Mukrza na březích řeky Wda a je populární zejména mezi milovníky aktivního odpočinku. Wda, která meandruje v rozsáhlých lesních porostech, je vodácky velice oblíbenou řekou. Ačkoli teče v nížině, má její tok horský ráz. Na své si přijdou také milovníci pěší turistiky a cykloturistiky, kteří tu mají k dispozici množství značených cyklotras a turistických stezek. Za návštěvu jistě stojí i Žurská přehradní nádrž (Zalew Żurski, známý

též jako Jezioro Żurskie). Je přímo ideálním místem, kde si odpočinete od každodenního shonu. Nádrž původně vznikla kvůli vodní elektrárně, dnes je však domovem bobrů, vyder a vodních ptáků. Pyšní se půvabnými zátokami a ostrůvky. Za návštěvu stojí nedaleké Středisko aktivní ochrany přírody Wdecké chráněné krajinné oblasti (Centrum Czynnej Ochrony Przyrody Wdeckiego Parku Krajobrazowego), které najdete v centru vsi Tleń.

Hradiště Raciąż

Po mostě přes hladinu jezera Śpiewnik se dostanete k rekonstrukci středověkého hradiště ze třináctého století. Toto opevněné hradiště bývalo centrem raciažského kastelanie (tzv. hradského obvodu) v rámci świeckého knížectví. Jednalo se tedy o lokální správní, vojenské, soudní a hospodářské středisko. Hradiště chránilo a vytyčovalo hranice knížectví. Bylo jedním z nečetných center osídlení v tehdy řídko obydleném regionu

Tucholských borů. Později bylo zničeno požáry v důsledku vpádu nepřátelských vojsk. Dnes si dávnou minulost hradiště můžete snadno představit. Vznikla tu rekonstrukce někdejší hlavní brány, v terénu byla vyznačena poloha obytných staveb a dalších objektů i lokality tehdejšího hřbitova. Informační tabule vás seznámí s pozoruhodnou historií tohoto místa.

Hradiště Raciąż, foto: Wojciech Zdunek

Koronowské přehradní jezero, foto: Wojciech Zdunek

Koronowo a Koronowská přehradní nádrž

Město bylo založeno cisterciáky a pojmenováno podle jejich kláštera, který mniši nazývali Corona Mariae (tj. Mariina koruna). Stopy tohoto mnišského řádu najdete třeba v místní bazilice. Cyklisty a pěší turisty pak jistě okouzlí malebný most úzkokolejné železnice, starý více než 120 let a nejvyšší v Evropě. Ocelová konstrukce se tyčí do výšky 18 m a z mostu se naskýtá krásný pohled do údolí řeky Brdy. Park Grabina, jehož jméno odkazuje k habrovým lesům, které toto návrší porůstají, je ideálním místem na procházky. Můžete se odsud rozhlédnout do krajiny a spatřit meandrující řeku Brdu nebo město ležící na úpatí kopce.

Koronowská přehradní nádrž (Zalew Koronowski), obklopená rozsáhlými lesy, je populárním turistickým cílem pro milovníky vodních sportů. Odlehlé zátoky, malebné ostrůvky a divočina na pobřeží lákají fanoušky plachtění, kteří s oblibou brázdí hladinu jezera. Plachty třepotající se ve větru jsou trvalou součástí panoramatu této vodní plochy. Břehy přehrady, z nichž jeden patří do tucholského a druhý už do bydhožského okresu, spojuje přívoz Koronowo pro osobní pasažéry i pro automobily. A přestože od sebe oba břehy dělí jen krátká vzdálenost, je přívoz pro mnohé návštěvníky Tucholských borů zajímavou atrakcí.

Nakło nad Notecią

Město Nakło už pouhým svým jménem naznačuje, že je voda jeho důležitou složkou. Řeka Noteć, která tudy protéká, je součástí mezinárodní vodní cesty E70 Antverpy–Klajpeda. Ve vodách zdejšího okresního přístavu (Przystań Powiat Nakielski) se pohupují jachty. Vyplatí se vypůjčit si zde vodácké vybavení a obdivovat krásy notecké krajiny z říční hladiny. Údolí řeky Noteć je skvělým cílem pro všechny milovníky přírody. Je totiž

jednou z nejdůležitějších polských migračních tras pro celou řadu ptačích druhů. Při návštěvě Muzea krajeňského regionu (Muzeum Ziemi Krajeńskiej) se seznámíte s historií Nakla i okolního regionu nazývaného Krajna od pravěkých dob po dnešek, ale také s místní lidovou kulturou.

Přístav pro okres Nakło, foto: Maciej Boński

Zřícenina zámku Runowo Krajeńskie, foto: Daniel Pach

Runowo Krajeńskie

Na přelomu šestnáctého a sedmnáctého století nechal tehdejší majitel Runowa Krajeňského Jan Orzelski vystavět renesanční zámek a k němu zřídil malebný park. V jedné stěně se dokonce dochovala kamenná deska s letopočtem 1595 na památku založení zámku. Panství následně přešlo coby věno Janovy dcery Izabely do rukou rodu Działyńských. Právě zde částečně trávil svůj čas Teofil Szołdrski-Potulicki, původem z rodu

Działyńských, majitelka zámku Kórnik, známá jako Bílá paní. Runowský zámek bohužel podlehl nepřízni osudu – v roce 1945 jej totiž zničily nacistické armády. Dnes můžeme obdivovat jeho tajuplnou zříceninu nedaleko Runowského jezera. To vše navíc uprostřed půvabné Krajeňské chráněné krajinné oblasti (Krajeński Park Krajobrazowy).

Příroda

Nedozírné lesy, jimiž protékají dravé říčky i rozvláčně se šinoucí průzračné potoky, množství jezer a překrásné krajinné scenérie. Právě taková je tvář Tucholských borů – biosférické rezervace UNESCO. Pořádně se nadechněte a užijte si zdejší přírody plnými doušky, naslouchejte tajemnému šumění rákosí a příběhům hučícího hvozdů.

Objevujte kouzelný tok řeky Brdy – nejlépe z loďky. Jedná se o jednu z nejzajímavějších vodáckých tras v Evropě. Můžete zde spatřit ledňáčky – zvířecí symbol Tucholské chráněné krajinné oblasti (Tucholski Park Krajobrazowy). Přírodní rezervace Jeziorka Kozie (Kozí jezírka) vás překvapí svými plovoucími ostrovy. Nádhernou přírodou rezervace Bagna nad Stążką (Bažiny u říčky Stążky) vás provede naučná stezka Jelenia Wyspa (Jelení ostrov). Stążka je jednou z nejčistších řek Tucholských borů. Její meandry můžete obdivovat z vyhlídkové věže a při troše štěstí zahlédnete i jeřáby popelavé – skutečnou ozdobu fauny této mokřadní oblasti. Více než stoleté stromy v dendrologickém parku Nad Stążką (U říčky Stążky) potěší každého milovníka přírody. Najdete zde téměř 150 druhů stromů a keřů. Po haťových chodnicích můžete zavítat do mokřadního biotopu s výskytem vzácného ptactva a unikátních rostlin.

Ve Wdecké chráněné krajinné oblasti (Wdecki Park Krajobrazowy) zase vznikla první polská „tichá stezka“ (Ścieżka ciszy). Jedenáctikilometrová trasa vás zavede mimo lidská sídla a dopravní trasy. Prochází krásnou přírodou od Staré Rzeky až k jezeru Piaseczno. Zaposlouchejte se do zvuků divočiny a ponořte se do hlubin lesů.

Přírodní rezervace Jeziorka Kozie (Kozí jezírka), foto: Daniel Pach

Údolí dolní Visly je regionem slow & flow, tedy jakéhosi pomalého, sladěného proudění. Hlavní páteří této krajiny je královna polských řek Visla, nechybí tu ani starobylé připomínky šlechtických tradic, pestrá mozaika polí, pastvin a včelínů či překrásné průhledy otevřenou krajinou. Zeleň luk se zde mísí s modrou hladinou Visly a červení cihlové gotiky historických měst Chełmno a Grudziądz. Prohlédněte si – v poklidu a beze spěchu – místa pamatující působení řádu německých rytířů, mennonitských osadníků původem z Holandska nebo statečných plavců-vorařů. Prozkoumejte ovocné sady plné starých slivoní a jabloní, nasbírejte si bylinky na lukách u řeky Visly, ochutnejte tradiční jídla z jehněčího či husího masa a zapijte je místním pivem, vínem nebo cidrem...

Údolí dolní Visly a okolí města Chełmno

Chełmno

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

Chełmno leží na devíti pahorcích a je to jedno z nejkrásnějších středověkých měst v Polsku. Jeho jádro má prestižní status polské historické památky. Při procházce starobylými uličkami se seznámíte s pozoruhodnou historií tohoto sídla, které je součástí Evropské stezky cihlové gotiky. Dějiny města jsou spjaty s řádem německých rytířů, který roku 1233 udělil Chełmnu lokační privilegium, tzv. chełmské právo, které následně posloužilo jako vzor při lokaci dalších více než 225 měst, mezi něž patří třeba i Varšava, Toruň nebo Gdaňsk. Chełmno vás uchvátí skvěle zachovaným pravidelným uspořádáním ulic a jedním z nejdelších systémů městských hradeb v Evropě s délkou 2270 m. Svou architekturou zaujme také goticko-renesanční radnice, která zdobí hlavní náměstí. Na jedné z jejích zdí si všimnete tzv. chełmského prutu, který ve středověku sloužil jako vzorová

jednotka míry (4,35 m). V radnici dnes sídlí Muzeum chełmského regionu (Muzeum Ziemi Chełmińskiej), v němž se můžete seznámit nejen s historií města, ale také s místními významnými osobnostmi. Patřil k nim třeba Mikuláš Koperník, jenž byl žákem slavné Chełmské akademie, nebo světoznámý chirurg Ludwik Rydygier, který v roce 1880 provedl světově první částečnou gastrektomii – tedy odstranění části žaludku postiženého rakovinou. Silueta Chełmna je neopakovatelná díky charakteristickým věžím šesti gotických kostelů. Jedním z nich je farní kostel Nanebevzetí Panny Marie, kde je po staletí uchovávána relikvie svatého Valentýna. Právě díky této relikvii a každoročním oslavám Chełmského Valentýna je Chełmno známé jako Město zamilovaných® (certifikát PTO). Festival s názvem Perspektivy – 9 Hills Festival (Perspektywy; certifikát uživatelů internetu) je kulturní akce, během níž můžete poznat město z výjimečné perspektivy, odhalit jeho tajemství a neobvyklá zákoutí. Název festivalu odkazuje na devět pahorků, které jsou pod ochranou devíti antických Apollónových múz. Jejich kreativní duch prostupuje celé město a na tři dny jej proměňuje ve středisko umění. Navštívíte-li Park miniatur hradů německých rytířů (Park Miniatur Zamków Krzyżackich), budete si moct prohlédnout pěkné zmenšeniny strážních hradů, které před staletími vybudovali v tomto regionu příslušníci tohoto řádu. Zajímavou alternativou, jak si prohlédnout město, je vydat se po Stezce chełmských muralů, která vás provede po zdejších velkoplošných nástěnných malbách.

Grudziądz

Město Grudziądz vás oblaží ikonickou scénérií historických sýpek na svahu nad břehem řeky Visly, které byly v roce 2017 zapsány do prestižního polského seznamu historických památek. Původně sloužily jako obilní sklady a postupem času sehrály důležitou roli, jelikož byly začleněny do systému městských hradeb a sloužily tím pádem i jako ochrana celého města. Pozůstatky hradeb ze čtrnáctého století s charakteristickou Vodní branou, která je jedinou zdejší dochovanou branou, můžete obdivovat dodnes. Město je součástí Evropské stezky cihlové gotiky. Na Hradním vrchu (Góra Zamkowa) naleznete zbytky hradu německých rytířů a rekonstruovanou věž Klimek. Určitě vystoupejte až nahoru, z jejího ochozu se totiž otevírá krásný výhled na město a klikatou stužku řeky Visly. V historických sýpkách dnes sídlí Muzeum obchodu na řece Visle FLIS (Muzeum Handlu Wiślanego FLIS), které vám umožní seznámit se s měs-

tem a jeho dějinami z perspektivy vodní cesty, řeka Visla totiž v minulosti bývala důležitou obchodní stezkou. Socha jezdce-hulána a dívky, která zdobí městské hradby, je pro změnu odkazem na zdejší proslulou vojenskou kavalérii. V meziválečném období se ve městě nacházelo výcvikové středisko jezdeckta – nejvýznamnější vojenská akademie tohoto typu v Polsku. Milovníky opevnění nadchne citadela z osmnáctého století, která je jedním z nejpůsobivějších objektů vojenského stavitelství v Evropě. Navštívit lze také fort Wielka Księża Góra (Velká Kněží hora).

Dne 21. března 1522 přednesl Mikuláš Koperník během sněmu Královského Pruska v Grudziądzi svůj slavný traktát O minci. Sochu tohoto učenice, sedícího na lavičce, dnes najdete na zdejším náměstí.

Celkový pohled na Chełmno
foto: Elżbieta Pawelec

Zřícenina hradu německých rytířů Radzyń Chełmiński

Radzyń Chełmiński vás upoutá už z dálky majestátní zříceninou hradu německých rytířů. Býval jednou z najmocnějších pevností řádového státu. Je to naprostě velkolepá stavba, byla totiž jejich druhým největším hradem – hned po slavném Malborku. Dnešní zřícenina je sice jen pouhým odleskem slávy někdejší mohutné stavby, velkorysost stavebníků je nicméně stále patrná. Stojí za to sestoupit do hradního sklepení, kde se skrý-

vá mučírna a muzejní expozice, navštívit hradní kapli, vystoupat na dochované věže a cestou si prohlédnout bývalé cely pro kajícíky, kteří spáchali nějaký přečin. Všimněte si při tom tajných znamení vytesaných do zdi hradu. Je to připomínka natáčení kultovního televizního seriálu *Pan Autíčko a templáři*.

Hrad německých rytířů Radzyń Chełmiński, foto: Wojciech Zdunek

Hrad řádu německých rytířů Świecie

Počátky hradu německých rytířů ve městě Świecie spadají do první poloviny čtrnáctého století. Řádoví rytíři si pro stavbu hradu vybrali poněkud neobvyklé místo – rozlehlý poloostrov v nížině při soutoku řek Visly a Wdy. Obě řeky tím pádem posloužily jako přirozená ochrana hradu. Takováto „vodní pevnost“ byla mezi hrady německých rytířů skutečnou výjimkou. V rámci obranné-

ho systému Gdaňského Pomořanska se jednalo o klíčový objekt. Charakteristickým prvkem hradu Świecie je hlavní věž, vysoká 34,75 metru a odchýlená od své osy o 106 centimetrů! Za pozornost stojí její unikátní cimbuří na kamenných podpěrách, které je dalším výjimečným prvkem ve stavitelství řádového státu.

Hrad Świecie, foto: Wojciech Zdunek

Olenderská chalupa

Chrystkowo

Vesnice Chrystkowo s historickou dřevěnou chalupou z konce osmnáctého století navozuje idylický obraz venkova a skvěle tím evokuje dobu, kdy zde působili mennonité. Tito původem holandští osadníci byli pronásledováni ve své zemi a museli hledat nové útočiště za jejími hranicemi. Říkalo se jim také Olendři (popř. Olędři) a prosluli především svými schopnostmi hospodařit v mokřadech a záplavových oblastech. Chalupa ve

vsi Chrystkowo je jedním z nejcennějších – a navíc posledních dochovaných – olenderských objektů v údolí dolní Visly. Je příkladem architektury dokonale přizpůsobené záplavovému území. Jedná se o dřevěný dům s rákosovou střechou a velkolepým loubím. Nad ním je situováno hospodářské patro, dříve využívané jako sýpka a náhradní obytný prostor při povodních.

Olenderská chalupa Chrystkowo, foto: Wojciech Zdunek

Zámek a park Ostromecko

„Bydhošťský Wilanów“ – takto zámek Ostromecko nazýval s poukazem na proslulé honosné sídlo u Varšavy Andrzej Szwalbe, významný organizátor kulturního a hudebního života v Bydhošti. Uprostřed lesů a parků zde totiž najdeme hned dva krásné zámky. Klasicistní Nový zámek (Pałac Nowy), postavený v letech 1832–1840, býval sídlem rodu Schönbornů-Alvenslebenů. V nádherných interiérech si můžete prohlédnout mimo jiné sbírku nástrojů, které se vyráběly ve známých, dnes již neexistujících bydhošťských továrnách – Bydhošťské továrně na klavíry a Bydhošťské továrně na akordeony. Barokní Starý zámek (Pałac Stary), který se nachází

těsně nad říční terasou údolí Visly, vznikl již v osmnáctém století a sloužil jako rezidence rodu Mostowských. V jeho interiérech spatříte kolekci historických klavírů výše zmíněného Andrzeje Szwalbeho. Tato úctyhodná sbírka patří mezi tři největší v Polsku. Oba zámky obklopují zahrady s unikátními dřevinami i rostlinami a rozsáhlý park. Jsou dílem významného pruského zahradníka a zahradního architekta Petera Josepha Lenného, tvůrce slavných postupimských zahrad Sanssouci. Při procházce po parkových cestičkách narazíte na mauzoleum s hrobkou rodu Schönbornů-Alvenslebenů.

Nový zámek Ostromecko, foto: Wojciech Zdunek

Zamek Bierzgłowski

Zamek Bierzgłowski je vesnice, která už svým názvem připomíná, že zde stojí hrad (slovo „zamek“ v polštině zpravidla označuje totéž co náš „hrad“). Tento hrad tu nechali vystavět příslušníci řádu německých rytířů. Býval sídlem konventu a plnil tedy důležitou správní a vojenskou funkci. Navzdory pohnuté historii stavba neztratila svůj původní ráz. Projdete-li honosnou branou s působivým špičatým portálem, povšimněte si nad

ní keramického tympanonu s vyobrazením tří rytířů. Je považován za nejstarší příklad architektonické plastiky v Prusku a za vynikající ukázkou evropské keramické plastiky z přelomu třináctého a čtrnáctého století. Kaple, v níž rytíři plnili svou každodenní řeholní povinnost, je prochnutá starobylostí atmosférou. V hradě dnes sídlí Diecézní kulturní centrum.

Zamek Bierzgłowski, foto: Szymon Zdziebio, tarantoga.pl dla UMWKP

Muzeum písemnictví a tiskařství Grębocin

Navštívíte-li Grębocin, odhalíte tajemství výroby papíru a tisku. V kostelíku ze třináctého století, který nechal vybudovat řád německých rytířů, dnes sídlí Muzeum písemnictví a tiskařství (Muzeum Piśmiennictwa i Drukarnstwa). V jeho gotických interiérech si můžete prohlédnout výjimečné exponáty – například unikátní sbírku tiskařských lisů, soubor asijských tiskařských štočků

z Číny, Japonska, Tibetu a Indie nebo kolekci papírů z různých částí světa. V rámci muzejních workshopů si můžete vyzkoušet kaligrafii, sami si vyrobit papír – vytáhnout ho z kádě pomocí síta anebo odhalit dávná tajemství písařské dílny.

Muzeum písemnictví a tiskařství Grębocin, foto: Wojciech Zdunek

Speciality od řeky Visly

V údolí dolní Visly si můžete užívat ničím nenarušené kouzlo venkovského života. Na stezce „Niech Cię Zakole” (volně přeloženo Užívejte si meandry) najdete tradice a rafinované chuti, jež vycházejí z jednoduchosti a přírody. Což je v dnešní době asi nejvyhledávanější kombinace.

Charakteristickým rysem krajiny kolem řeky Visly jsou zahrady a sady plné ovocných stromů. Oblast povodí dolní Visly je regionem, který je už řadu staletí proslulý pěstováním ovoce. Na přelomu devatenáctého a dvacátého století zde vzkvétala výroba švestkových povidel. Zralé plody se dávaly do měděných kotlů nad oheň a hospodyně je třeba i dva dny vařily. Michaly je

při tom speciálním míchadlem zvaným „čáp”. Na některých místech je tato tradice stále živá. Strzelce Dolne zvou každoročně v září na Švestkové slavnosti (Święto Śliwki). Rovněž Gruzno je oblíbeným cílem pro kulinářské znalce a všechny milouny. Zdejší srpnový Festival chutí (Festiwal Smaku) láká do tohoto půvabného místa gurmány z celého Polska. Rozlehlé louky podél Visly, na nichž se pasou ovce zvané vřesovky (též vřesové; wrzosówki), s historickým mlýnem, starými slivoněmi a jabloněmi vytváří přirozené prostředí pro setkávání výrobců tradičních potravin a milovníků zajímavých chutí, regionálních receptů a lokálních produktů.

Příroda

Královna polských řek už viděla a slyšela mnohé. Pamatuje vynalézavé mennonity, kteří si dokázali poradit s jejími vrtochy, období vlády řádu německých rytířů i opevněná hradiště střežící polské hranice. Protéká malebnou krajinou plnou ovocných sadů, včelích úlů a přírodních zajímavostí. Hodnotná příroda údolí Visly – jedné z mála divokých řek v Evropě – je chráněna v rámci komplexu chráněných krajinných oblastí Dolní Visla (Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą). Czarcie Góry (Čertovské hory), jimž mezi lidmi přezdívali Diabelce („Ďábelce”), jsou strmé zalesněné stráně, rokliny a útesy, táhnoucí se mezi městem Świecie a vesnicí Sartowice. Je z nich nádherný výhled na řeku Vislu a Wdu, která do ní ústí. Říká se, že tyto svahy kdysi obývali čerti, kteří za noci bránili rybářům a vorařům v plavbě po tomto úseku Visly...

Góry Łosiowe (Losí hory) jsou nejmladší chráněnou krajinnou oblastí v Kujavsko-Pomořském vojvodství.

A přestože je nelze srovnávat s opravdovými horami, jaké známe třeba z jižního Polska (nejvyšší nadmořská výška Losích hor činí 88 m n. m.), v rámci nížinné krajiny ovšem výrazně vyčnívají, a především skýtají úžasné výhledy. Z vyhlídkového místa na „vrcholku” se otevírá panoramatický pohled na údolí řeky Visly v okolí ústí jejího přítoku Osy.

V Topolně upoutá vaši pozornost charakteristické vysoké návrší nad vesnicí. Jedná se o pozůstatek středověkého hradiště z přelomu osmého a devátého století. Ve druhé polovině desátého století zde vzniklo opevněné strážní hradiště, jehož účelem bylo chránit obchodní cestu spojující po toku řeky Visly regiony Pomořanska a Velkopolska. Jediným zbytkem hradiště je dnes právě jen vysoké zploštělé návrší, jemuž se pro jeho výrazný tvar říká Talerzyk (Talířek). Na jeho vrcholku se můžete pokochat krásnou vyhlídkou do údolí Visly.

Brodnická jezerní oblast se svou krajinou, která byla formována působením ledovce, vás rozhodně nebude nudit. Průzračná jezera, malebné rokliny, meandrující řeky, lesy bohaté na lesní plody – borůvky a ostružiny. Zdejší panenská příroda je člověkem podmaněná právě jen natolik, abyste mohli objevovat její tajemství během vodáckých, cyklistických nebo pěších výletů, spojených třeba s geocachingem. Osvobozující dobrodružství s nezbytnou dávkou adrenalinu vás tu čeká v každém ročním období! Příjemné uklidnění vám naopak poskytnou tóny Chopinových mazurek, které jako vrabci posedávají na plotech a zápražích pohostinného Dobrzyńska. Jen poslouchejte...

Brodnická jezerní oblast a okolí města Dobrzyń

Brodnica

Brodnica vás překvapí svým trojúhelníkovým náměstím, které za svůj neobvyklý tvar údajně vděčí samotnému Bohu. Když Stvořitel dohlížel na stavbu města, rozptýlen od své práce položil na zem zednickou lžici a zedníci při práci tento tvar na zemi prostě okopírovali. Alespoň to tak tvrdí pověst...

Nad městem se tyčí 54 metrů vysoká věž, která je pozůstatkem hradu německých rytířů. Stojí za to sestoupit do podzemí a navštívit hradní sklepení plné exponátů, které vám přiblíží historii tohoto místa. Za svůj rozkvět město vděčí švédské princezně Anně Vase, která se v roce 1604 ujala úřadu brodnického starostenství. Z města vytvořila silné intelektuální centrum, které se pyšnilo náboženskou tolerancí. Královna se zajímala o hudbu a literaturu a stala se mecenáškou mladých umělců i vědců. Její vášní byla botanika a bylinkářství, pěstovala léčivé rostliny a vyráběla vlastní léky. Starostenskou funkci vykonávala ve dvou střediscích – v roce 1611 se totiž ujala tohoto úřadu také v nedalekém Golubu. Anna Vasa zemřela 6. února 1625 v Brodnici. Kvůli jejímu náboženskému vyznání (na rozdíl od svého bratra krále Zikmunda III. Vasy, který byl horlivým katolíkem, byla Anna protestantkou) nebyl povolen její pohřeb v rodinné hrobce Vasů ve wawelské katedrále v Krakově. Tělo královny čekalo na pohřeb na brodnickém hradě celých 11 let. V roce 1636 ji vypravil její synovec – král Vladislav IV. – pohřeb hodný členky královského rodu. Místem jejího věčného odpočinku se stal tehdy protestantský kostel Panny Marie v Toruni.

Věž hradu německých rytířů, foto: Daniel Pach/OMWKP

Górzno, foto: Wojciech Zdunek

Górzno

Rozsáhlé lesní komplexy a malebná krajina – kopce, hluboké rokliny a široká údolí. To jsou typické znaky Górzensko-Lidzbarské chráněné krajinné oblasti (Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy). V tomto půvabném kousku země se nachází jedno z nejmenších polských měst Górzno. Je to ideální výletní cíl pro pěší turisty, cyklisty i – hledače pokladů. Górzno totiž bývá pokládáno za polské hlavní město geocachingu – hry spočívající v hledání kešek pomocí GPS souřadnic. Vydáte-li se na procházku po naučné stezce Szumny Zdrój

(„Šumivý pramen“), dozvíte se spoustu zajímavých nových věcí o lese. Nad Górzнем se hrdě tyčí kostel Povýšení svatého Kříže, který pochází z přelomu osmnáctého a devatenáctého století. Je spjatý s činností řádu křižovníků s červeným křížem a jeho charakteristickým prvkem je dvouvěžové průčelí s křižovnickým křížem nad vchodem.

Hrad Golub

Okresní město Golub-Dobrzyń vás na první pohled upoutá hradem německých rytířů, který se tyčí nad návrší nad městem. Přestože byl postaven tímto řádem, svým vzhledem připomíná spíše renesanční zámecké sídlo než gotickou pevnost. Je to zásluha původem švédské princezny Anny Vasy, která se v roce 1611 ujala golubského starostenství. Královna si golubský hrad natolik oblíbila, že o něj pečuje dodnes. Říká se totiž, že ji lze spatřit, jak se za nocí v bílém rouchu prochází hradní křížovou chodbou...

Dusot koňských kopyt, řinčení brnění a bojovné pokřiky... Hrad Golub každoročně láká srdnaté rytíře, aby se zde utkali v rámci Velkého mezinárodního rytířského turnaje (Wielkie Międzynarodowe Turnieje Rycerskie).

Z nádvoří vedou do patra hradu tzv. koňské schody. Za své jméno vděčí rytířům, kteří po nich mohli na koních vyjet až do hradních komnat. Místní pověst ovšem varuje, že kdo se při výstupu po schodech ohlédne, do roka se zařehťá v tu nejméně vhodnou dobu. Stojíte-li v křížové chodbě, nezapomeňte nahlédnout do jedné z malých místností, ukrytých ve zdivu. Jedná se o bývalé cely pro kajicníky, kam byli zavíráni hříšní mniši, aby se tu v ústraní modlili a odčinili tak svá provinění. Traduje se, že každý, kdo má něco na svědomí, by měl do takové cely vstoupit, aby mu jeho hříchy byly odpuštěny. Hradní kaple si uchovala svůj původní gotický ráz. Vedle ní se nachází hradní špitál, kde byla mnichům poskytována zdravotní péče a později zde Anna Vasa praktikovala své bylinkářské kúry. V refektáři – tedy místnosti, kde se mniši stravovali a pořádali hostiny – jsou dnes k vidění repliky starých dělostřeleckých zbraní. V kapitulní síni, kde se v minulosti scházeli a zasedali křížovníci a později tu měla Anna Vasa svou ložnici, visí portrét této princezny. Obraz prý zakrýval jedno ze záhadných míst hradu – tajnou chodbu ukrytou ve zdi...

Chopinovo centrum Szafarnia

Szafarnia je doslova prostoupená Chopinovou hudbou. Mladý Fryderyk zde dvakrát (v letech 1824 a 1825) trávil prázdniny u svého přítele ze školy Dominika Dziewanowského. Navštěvoval okolí, seznamoval se s místním folklorem, poslouchal lidové písně i muzicírování vesničanů, ale účastnil se také místních ceremonií. Své prázdninové zážitky popsal v deníku, který adresoval svým rodičům a pojmenoval jej Szafarenský kurýr (Kurier Szafarski). Pod vlivem nových zážitků se změnilo Fryderykovo vnímání rytmu v hudbě. Začal skládat své první mazurky, jež byly inspirovány polskými lidovými tanci. Když Chopin v roce 1830 opouštěl svou rodnou zemi,

odvážel si s sebou vzpomínky na zdejší folklor, které se v budoucnu staly inspiračním zdrojem pro jeho hudební veledíla.

Dnes se v Szafarni nachází Chopinovo centrum s koncertním sálem a malým muzeem věnovaným tomuto významnému skladateli. Početné koncerty a klavírní soutěže sem lákají milovníky hudby z celého světa. Zámek z devatenáctého století, vystavený v eklektickém slohu, obklopuje malebný park s cennými starými stromy, pestrým rostlinstvem a půvabným jezírkem ve tvaru klavíru.

Szafarnia, foto: Szymon Zdzienio, tarantoga.pl dla UMWWKP

Pamětní síň Poly Negri, foto: Wojciech Zdunek

Lipno

Ve městě Lipno viděli budoucí hollywoodskou hvězdu Polu Negri jako úplně první. Právě zde se totiž 3. ledna 1897 narodila jako Apolonia Chatupiec (uváděno též jako Chalupec). V pamětní síni Poly Negri si můžete prohlédnout exponáty spjaté se životem a filmovou kariérou této herečky, která si podmanila nejen americký němý film, ale také srdce Charlieho Chaplina a Rudolfa

Valentina. Její hvězdu lze spatřit i na slavném chodníku slávy v Los Angeles. Lipenské kino Nawojka každoročně hostí milovníky staré kinematografie a hvězdy stříbrného plátna během filmového festivalu s názvem Pola i inni (Pola a další).

Mariánská poutní místa

Obory a Skępe lákají poutníky a poutnice již stovky let. Poutní areál Panny Marie Bolestné v Oboře tvoří barokní kostel Navštívení Panny Marie a karmelitánský klášter. Po staletí je zde uctívána soška zvaná Oborská pieta. Vedle oborského karmelu se nachází kopec zvaný Kalwaria (Kalvárie) s historickým hřbitovem, hrobkami místní šlechty a patrovými katakombami.

Počátky svatostánku Panny Marie Skępské, který se nachází v areálu kláštera bernardinů (řádu menších bratří), sahají až do patnáctého století a souvisejí s prvními zjeveními na tomto místě. Nejcennějším zdejším uměleckým pokladem je uctívána socha Panny Marie z roku 1496, která proslula četnými zázraky dala vzniknout kultu, který trvá dodnes.

Poutní chrám Skępe, foto: Wojciech Zdunek

Ptačí oblast Bagienna Dolina Drwęcy, foto: Daniel Pach

Příroda

Brodnická jezerní oblast (Pojezierze Brodnickie) se může pochlubit množstvím prvotřídních přírodních krás. Je to země jezer, řek a lesů, a je vysněným rájem pro všechny milovníky odpočinku v krásné přírodě. Řeka Drwęca se klikatí krajinou – místy klidná, jindy zase prudká – a těší se značné popularitě mezi vodáky. Po celé své délce je zároveň chráněným územím – jedná se o nejdelší ichtyologickou rezervaci v Polsku. Bažina-

té údolí této řeky (Bagienna Dolina Drwęcy) je navíc ptačí oblastí celoevropského významu. Nejhodnotnější partie tohoto regionu jsou součástí chráněných krajinných oblastí – Brodnické (Brodnicki Park Krajobrazowy) a Górzensko-Lidzbarské (Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy). Jejich území je součástí tzv. Zelených plic Polska – nejčistší a z přírodního hlediska nejbohatší části celého státu.

Mnoho polských měst má silný vztah k vodě, ale jen málo z nich dokáže využít její potenciál tak jako Bydhošť. Město čerpá sílu z energie řeky i z historie řemesel s ní spjatých, vzpomíná na časy prosperity a hrdě odhaluje své unikáty i své přirozené kouzlo.

Bydhošť

Stezka vody, průmyslu a řemesel TeH₂O je návštěvníká trasa s industriální tematikou. Propojuje významná místa v prostoru města s poutavým vyprávěním o jeho historii. Mlýnský ostrov (Wyspa Młyńska; certifikát PTO) je enklávou zeleně v samém centru města a bezesporu patří k nejzajímavějším místům celé Bydhošti. Připomenout si zde můžete tradice zdejšího mlýnářství i dějiny někdejší bydhoštské mincovny. Všude kolem je voda. Od Starého Města ostrov dělí bystrý proud kanálu Młynówka. Zástavba z devatenáctého století, která ji obklopuje, si vydobyla přívěslo Bydhoštské Benátky. Na druhé straně ostrova proudí hlavní tok řeky Brdy, v jehož vodách se hrdě vzhlíží budova Opery Nova i věže katedrálního kostela. Tento nejstarší bydhoštský svatostánek při návštěvě zaujme nádhernou pestrobarevnou výmalbou celého interiéru. Nejcenější památkou je v něm však obraz Panny Marie Krásného Milování, známý jako Madona s růží. Rotherovy mlýny (Młyny Rothera; certifikát

PTO) jsou svědkem dynamického rozvoje města v polovině devatenáctého století a zároveň hodnotnou památkou průmyslové architektury. Dnes v nich sídlí Centrum vědy a kultury (Centrum Nauki i Kultury), nabízející široké spektrum akcí a stálých expozic. Můžete v nich obdivovat industriální architekturu i objevovat fascinující svět vědy a techniky. Navíc budete mít možnost podívat se na město z výšky. V někdejších špýcharech a mlýnech si prohlédnete expozice Oblastního muzea Leona Wyczółkowského (Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego). Jejich součástí je i tzv. Bydhoštský poklad – unikátní soubor zlatých mincí, z nichž nejstarší pocházejí z konce patnáctého a počátku šestnáctého století, a dalších artefaktů, které se v roce 2018 našly pod podlahou bydhoštské katedrály. Mlýnský ostrov je hlavním dějištěm bydhoštského vodního festivalu Ster na Bydgoszcz (Kormidlo směr Bydhošť).

Jez na Bydhoštském kanálu, foto: Wojciech Zdunek

Staroměstský most, pojmenovaný po Jerzym Sulimowici-Kamińském, je ideální místo, odkud si můžete pořídit snímek na památku s vyhlídkou na město. Nabídně se vám odsud totiž takřka ikonický pohled – řeka Brda s nábřežími, památky na březích a socha Člověka procházejícího přes řeku (Przechodzący przez rzekę), který balancuje na laně. Monumentální budovy tří hrázdných špýcharů (které jsou v současnosti použity i pro logo města Bydhoště) připomínají důležitou roli, jakou zde po staletí sehrával říční obchod, jehož předmětem bylo mj. obilí z celých Kujav. Nákladní loď zvaná Bara Lemara, kotví na řece Brdě u nábřeží, dnes slouží jako muzejní expozice. Zaměřuje se na práci a každodenní život lodníků a kapitánů, na fenomén říční plavby a na řeku pulzující v tehdejších dobách životem. Během plavby vodní tramvají můžete obdivovat krásy města z říční hladiny. Napínavé splouvání Bydhoštského kanálu, při němž zažijete nejedno dobrodružství a odhalíte nejedno tajemství, je vhodnou příležitostí k tomu, abyste pochopili úzké sepětí Bydhoště s vodou. Vyplatí se zajít si na procházku okouzujícími parky u Starého kanálu a navštívit Muzeum Bydhoštského kanálu (Muze-

um Kanału Bydgoskiego). Uvědomíte si při tom, jak důležitá pro rozvoj města byla dávná investice do tehdejší „vodní dálnice“. Muzeum mýdla a historie špíny (Muzeum Mydła i Historii Brudu; certifikát PTO) odkazuje k tradici zdejších městských lázní, mýdláren a výroben kosmetických přípravků. Zábavnou a netradiční formou vám poodhalí taje domácí i veřejné hygieny od starověku až po současnost. Unikátní expozice vás přenesou do časů, kdy mýdlo nebylo běžně užívanou domácí potřebou, a ukáže vám, jak dalece byla v minulosti tolerována špína. Chcete-li poznat mnohotvárnou historii města, vyplatí se udělat si malý výlet na jeho okraj. V lese zvaném Puszcza Bydgoska (Bydhoštský hvozd či prales) se skrývá Exploseum (certifikát PTO) – bývalá tajná zbrojní továrna DAG Fabrik Bromberg. Jedná se o světově unikátní příklad industriální architektury, která se od druhé světové války dochovala v téměř nezměněné podobě. Při procházce sítí tunelů spojujících někdejší výrobní objekty se seznámíme s temnou historií nacistické továrny na výbušniny – tedy místa, kde se vyzbrojovala třetí říše.

Bydhošť, foto: Marcin Zaborowski

Jedním z nejpůsobivějších zákoutí Bydhoště je Hudební čtvrť (Dzielnica Muzyczna). Mezi nádhernými secesními vilami a činžovnými domy najdete v zeleni parku Jana Kochanowského budovu Pomorské filharmonie, hudební akademie a Polského divadla. Kolem parkových cest jsou osazeny busty významných skladatelů a potkáte

tu i sochu Lučištnice, která se stala jedním ze symbolů Bydhoště. Za letních večerů zde díky multimediální fontáně zažijete skutečně pohádkovou atmosféru. V roce 2023 byla Bydhošť zařazena do sítě kreativních měst UNESCO v oblasti hudby.

Chcete-li si odpočinout od ruchu města, vydejte se do Lesního parku kultury a oddechu v Myślęcinku (Leśny Park Kultury i Wypoczynku), který se nachází pouhých 5 kilometrů od středu města. Jedná se o největší městský park v Polsku a má rozlohu 830 hektarů. Relaxovat zde můžete mnoha způsoby. Nejmenší návštěvníky potěší zábavní park Ztracený svět (Zaginiony Świat) a možnost setkat se se zvířaty v zoologické zahradě. Dospělí

pak ocení krásu botanické zahrady. Rozsáhlý park je rájem pro běžce, cyklisty a inline bruslaře. Bydgoszcz Wakepark zase láká milovníky vodních radovánek.

Gotika, perník, Koperník a historické jádro na seznamu UNESCO – to jsou hlavní turistické magnety Toruně, které přitahují návštěvníky z celého světa bezmála kosmickou silou! Rozhodně byste je neměli vynechat, abyste opravdu mohli říct, že jste tu byli, viděli je či ochutnali, a především se sem zatoužili vracet zas a znova. K těmto klasickým a ikonickým atrakcím neustále přibývají nové, a naopak ty, které se už dávno staly součástí městského prostoru, ukazují návštěvníkům svou novou tvář. Toruň je zkrátka městem pro všechny smysly!

Toruň

Proslulý toruňský perník není jen aromatická kořeněná pochoutka. Je to také jeden ze symbolů tohoto bývalého hanzovního města a důležitá součást jeho historie. O jeho významu se přesvědčíte v Živém muzeu perníku (Żywe Muzeum Piernika; zlatý certifikát Polské turistické organizace) a v Muzeu toruňského perníku (Muzeum Toruńskiego Piernika). Receptura této lokální speciality je opředená větším tajemstvím než objevy slavného astronoma, který se v Toruni narodil. V Domě Mikuláše Koperníka (Dom Mikołaja Kopernika) se seznámíte s osobností a významnými činy tohoto velkého učenice. Historické jádro – toruňské Staré Město – je zapsáno na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Staroměstská radnice (Ratusz Staromiejski), jež v minulosti bývala nejvýznamnější budovou města, vás uchvá-

tí svou architekturou. Chcete-li si prohlédnout Koperníkovu rodiště z výšky, neváhejte vystoupat na vrchol radniční věže. Nad střechami starobyklých měšťanských domů se tyčí mohutné zdivo patřící nejstaršímu kostelu v Toruni – katedrále svatých Janů. Právě zde byl roku 1473 pokřtěn Mikuláš Koperník a zde také spočívá srdce krále Jana I. Olbrachtta. Ve věži katedrály visí největší středověký zvon v Polsku – Tuba Dei (Trubka Boží), jehož zvuk kdysi vítal krále při jejich příjezdu do Toruně. Dnes se na něj zvoní jen při zvláštních příležitostech. Na jižní stěně věže vás patrně upoutají neobvyklé hodiny. Jsou to tzv. Vorašské hodiny, které mají pouze jednu hodinovou ručičku, zakončenou rukou a prstem. Přezdívá se jim Digitus Dei – tedy Boží prst. Jejich bohatě zdobený ciferník směřuje k Visle – vždyť tyto hodiny v minulosti sloužily vorařům plujícím po jejich vodách. Právě výhodná poloha města na řece Visle napomohla rozvoji tehdejší Toruně. Dnes tyto tradice připomíná mj. Festival řeky Visly (Festiwal Wisły), který se v Toruni každoročně koná. V roce 2022 bylo vorařství zapsáno do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva. Šikmá věž (Krzywa Wieża), jež kdysi tvořila součást obranného systému starověké Toruně, je nyní místem „zkoušky čestnosti“ – kdo totiž udrží rovnováhu přitisknutý zády ke stěnám této stavby, veřejně tím prokáže svou poctivost a věrnost. Znalce vojenského stavitelství nepochybně nadchne toruňské opevnění, které patří k nejlépe dochovaným obranným komplexům v Evropě. Za návštěvu stojí Muzeum Toruňské pevnosti (Muzeum Twierdzy Toruń) a Fort IV (certifikát PTO), kde se seznámíte s kasárenským životem a zažijete chvíle strachu při procházení podzemních chodeb.

Centrum moderní doby Mlýn vědění (Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy) je vynikající atrakcí pro všechny milovníky

vědy a experimentování ve vlastní režii. Vlajkovou lodí tohoto centra je Foucaultovo kyvadlo, které umožňuje pozorovat, jak se Země otáčí kolem své osy. Na podzim se Toruň stává hlavním městem světového filmu. Mezinárodní filmový festival kameramanského umění EnergaCAMERIMAGE (certifikát PTO) láká do Koperníko-

va města milovníky desáté múzy a hvězdy světového filmu. Rovněž festival Bella Skyway (certifikát PTO) skýtá nezapomenutelné zážitky. Je to učiněná exploze světla! Úchvatné instalace spolu s historickou atmosférou dovedou vykouzlit zcela nový obraz města.

Pokud vás omrzí ruch velkoměsta, můžete se vmžiku přesunout na poklidný polský venkov. Stačí, když navštívíte zdejší Národopisné muzeum (Muzeum Etnograficzne). V půvabném skanzenu najdete historické chalupy, hospodářské stavby, hasičskou zbrojnici, kovárnu, větrný či vodní mlýn nebo rybářskou loď. Venkovskou atmosféru doplňují zahrádky s květinami, křížky u cest nebo kapličky u chalup. Zkrátka nefalšovaná idyla! A co teprve kdybyste se mohli přesunout i do vzdálených koutů zeměkoule... V Toruni to není žádný problém! Ve zdejším Muzeu cestovatelů (Muzeum Podróżników) vás totiž Tony Halik a Elżbieta Dzikowska zavedou do těch nejvzdálenějších končin světa. Plodem jejich společných výprav je obrovská sbírka rozmanitých exponátů,

kté dnes vyplňují interiér muzea. Muzeum umění Dálného východu (Muzeum Sztuki Dalekiego Wschodu) je zase výborným cílem pro všechny milovníky orientu. V expozicích si můžete prohlédnout hodnotné předměty z Číny, Siamu, Tibetu, Japonska a Indie. Muzeum sídlí v měšťanském domě U Hvězdy (Kamienica pod Gwiazdą), což je jeden z nejkrásnějších měšťanských domů v Toruni. Nese stopy různých slohů – od gotického zdiva přes bohatě zdobenou barokní fasádu až po interiéry, jejichž dispozice prozrazuje původ v období renesance. Do nadpozemské dimenze vás pak přenechá Centrum popularizace kosmu – Planetárium Toruń (Centrum Popularyzacji Kosmosu – Planetarium Toruń; certifikát PTO). Pohodlně usazení v křesle zakusíte ne-

Hrad řádu německých rytířů, foto: Daniel Pach/UJWKP

Pomník Mikuláše Koperníka, foto: Wojciech Zdunek

konečno vesmíru, seznámíte se se souhvězdími a poodhalíte tajemství vzdálených planet a galaxií.

Toruňská gotická architektura je nádherná v každé dení i roční době. Oblíbeným místem procházek obyvatel Toruň je Filadelfský bulvár (Bulwar Filadelfijski), který se táhne podél řeky Visly. Nabízí úžasný pohled na středověké městské hradby s věžemi a branami, za nimiž se vynořují měšťanské domy, věže gotických kostelů a zřícenina řádového hradu německých rytířů. Snímek jako z pohlednice si můžete pořídit z vyhlídkového místa na Kępě Bazarowé (Bazarovém ostrově). Hvězdné nebe a hradby hanzovního města, jež se odrážejí ve vodách řeky Visly, zkrátka patří k nezapomenutelným pohledům. Posadte se na břeh Visly, pohlédněte na oblohu a vychutnávejte si ten okamžik.

Ve vsi Piwnice nedaleko Toruň se nachází astronomická observatoř (Observatorium Astronomiczne), která je součástí Astronomického ústavu Univerzity Mikuláše Koperníka v Toruni. Jsou zde umístěny dva radioteleskopy – RT-4 Kopernik (největší v Polsku a jediný svého druhu ve střední a východní Evropě, s průměrem antény 32 m) a RT-3 (průměr antény 15 m). Najdeme zde rovněž největší polský optický dalekohled s průměrem zrcadla 90 cm. Všechny tyto unikátní technické vymoženosti vás ohromí svou velikostí a množstvím funkcí.

„Není nic krásnějšího než nebe,
které přece obsahuje vše, co je
krásné.“

Mikuláš Koperník

**kujawsko-
pomorskie**
konstelacje
dobrych miejsc

KUJAWSKO-POMORSKIE.TRAVEL

Vydáno pro potřeby
KUJAVSKO-POMOŘSKÉ TURISTICKÉ ORGANIZACE

Vydavatel:

Firma Floks

Zielonka, ul. Długa 22

NIP: 953-212-79-64

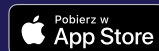
Grafický návrh, sazba a příprava pro tisk: prografic

Tisk: Zakład Poligraficzny ABEDIK Sp. j.

2024

Pobierz mobilny

**Przewodnik
po Konstelacjach**

**kujawsko-
pomorskie**
konstelacje
dobrych miejsc

